

КЛИФЪРД САЙМЪК ЧУДОДЕЙНАТА ВАКСИНА

Превод от английски: Александър Хрусанов, 1982

chitanka.info

Всички клиники бяха подготвени и на следващата сутрин щяха да започнат „Операция Кели“ — и съвсем не беше малко да я нарекат Кели, нали!

Той седеше в овехтеля люлеещ се стол върху неравния под на чардака и още веднъж прекара фразата през езика си, но вкусът ѝ вече не беше толкова силен и сладък, както в оня миг, когато прочутият лондонски лекар се бе изправил в Обединените нации, за да предложи операцията да се нарече не някак другояче, а само „Кели“.

Макар, като се замисли човек, в това да имаше голяма доза случайност. Не беше необходимо да е Кели. Можеше да е всеки, стига да беше лекар. Можеше да е Коен, Джонсън, Радзонович, или който и да е — всеки от неизброимото множество лекари в света.

Залюля бавно скърцащия стол, а дъските на пода му запригласяха в унисон; сред сгъстяващия се здрач се разнасяха и звуците от деца, привършващи играта си, скъпящи последните секунди, преди да трябва да се приберат по домовете, а скоро след това и да се отправят към леглата.

Сред хладния въздух се усещаше ароматът на люляк и все още виждаше неясно в ъгъла на градината белия облак от подранило разцъфналия храст, който Марта Андерсън им бе подарила на него и Джанет преди толкова много години, когато за първи път се заселиха в тази къща.

Един съсед се приближи по тротоара. Не можа да го познае в сгъстяващия се мрак, но мъжът му се обади.

— Добър вечер, докторе — подвикна той.

— Добър вечер, Хайрам — отвърна доктор Кели, като го разпозна по гласа.

Съседът продължи по тротоара.

Старият доктор не преставаше да се люлее с ръце, скръстени върху дебеличкия си корем, и чуваше шумовете, които се разнасяха от къщата, където в кухнята Джанет оправяше съдовете от вечерята. Вероятно след малко щеше да излезе, да седне до него и щяха да си поговорят на нисък глас, спокойно, както подобава на стара съпругеска двойка, която продължаваше да се обича толкова много. Макар да не му се полагаше да се застоява на чардака. Медицинското списание го чакаше върху бюрото му и би трябвало да го прочете. Напоследък имаше толкова нови неща, че беше необходимо човек да

ги следи, макар както се развиваха нещата, скоро нямаше да е от значение дали знаеш всичко ново, или не.

Може би в следващите години щеше да има твърде малко новости.

Разбира се, винаги ще има нужда от лекари. Винаги ще съществуват глупаци, които да блъскат колите си, да се стрелят един друг, да забиват въдички в ръцете си или да падат от дървета. И винаги ще има бебета.

Полюляваше се и мислеше за всички бебета, как някои от тях бяха пораснали, превърнали се в мъже и жени и сега си имаха свои бебета. Помисли и за Марта Андерсън, най-близката приятелка на Джанет, и за стария Кон Джилбърт, страшен безделник и стиснат, макар и въшкав от пари. Захили се, като си спомни колко пари му дължи Джилбърт общо, тъй като никога не му бе платил нито една сметка през целия си живот.

Но така ставаха тия неща. Някои си плащаха, а други не се и правеха, че ще платят, затова те с Джанет живееха в тази стара къща, колата му беше на пет години, а Джанет цялата зима ходеше на черква с една и съща дреха.

Макар, като се замисли човек, това не беше от значение. Плащането, което имаше стойност, не беше в пари.

Но сега всичко беше различно.

И всичко започна точно тук, в малкия град Милвил — само преди малко повече от година.

Както си седеше в здрача, долавяше аромата на люляка и виждаше смъртно белия облак на цветовете му, чуваше последните мигове от играта на децата, той си припомни всичко.

Беше вече почти осем и тридесет вечерта и чуваше как в приемната Марта Андерсън разговаря с мис Лейн — знаеше, че тя е последната пациентка.

Свали бялата престилка, сгъна я разсеяно и я сложи върху кушетката за прегледи.

Джанет сигурно го чакаше за вечеря, но нямаше да каже нищо, защото никога не мърмореше. През всичките тези години никога не го бе упрекнал, макар понякога да изпитваше неодобрение към благосклонните му отношения спрямо пациентките, които дори не му благодаряха, а камо ли да си плащаха. И известно чувство на

неодобрение към работното му време, готовността му да се отзовава на нощните повиквания, когато можеше спокойно да отложи посещенията за редовните си сутрешни визитации.

Ще държи топла вечерята и ще знае, че Марта е била при него, ще го пита как е и какво ѝ е казал.

Чу Марта да излиза и остро потракване на токчетата на мис Лейн в приемната. Отиде бавно към умивалника, пусна водата и взе сапуна.

Чу вратата да се открява, но не обърна глава.

— Докторе — поде мис Лейн, — Марта мисли, че е добре. Каза, че сте ѝ помогнали. Смятате ли...

— Вие какво бихте направили? — попита той.

— Не зная — отвърна тя.

— Бихте ли я оперирали, като знаете, че е безнадеждно? Бихте ли я изпратили при някой специалист, като знаете, че не може да ѝ помогне, а тя не е в състояние да му плати и ще се тревожи от това? Бихте ли ѝ казали, че вероятно ще живее само шест месеца и с това да ѝ отнемете малкото щастие и надежда, които ѝ остават?

— Простете ми, докторе.

— Няма нищо. Много пъти съм се изправял пред подобен проблем. Няма два еднакви случая. При всеки трябва да се взема различно решение. Денят беше дълъг и труден...

— Докторе, във чака още един пациент.

— Още един?

— Мъж. Току-що влезе. Казва се Хари Херман.

— Херман? Не познавам никакъв Херман.

— Не е тукашен — рече мис Лейн. — Може би наскоро се е преселил в града.

— Ако се беше заселил тук — възрази лекарят, — щях да съм научил. Аз научавам всичко ново.

— Може би само минава през града. Може да му е прилошало, докато е карал по шосето.

— Е, кажете му да влезе — каза лекарят, като посегна към кърпата за ръце. — Ще го прегледам.

Сестрата се обърна да излезе.

— Мис Лейн.

— Да?

— Можете да си вървите у дома. Няма смисъл да висите тук. Денят наистина беше ужасен.

„И наистина беше такъв“ — помисли си той. Едно счупване, едно изгаряне, едно нараняване с нож, един случай на воднянка, един на менопауза, една бременна, два случая на бъбреци, няколко настинки, две деца с никнещи зъби, един подозрителен бял дроб, вероятно за камъни в жлъчката, цироза на черния дроб и Марта Андерсън. И сега накрая този мъж Хари Херман — не знаеше такова име, и като си помисли човек, изглеждаше доста странно.

И мъжът беше странен. Прекалено висок и тънък, за да бъде правдоподобен, ушите му бяха твърде прилепнали към черепа, а устните толкова тънки, че почти не се виждаха.

— Докторе? — погледна го той въпросително, застанал на прага.

— Да — рече лекарят, като облече престилката си. — Да, аз съм лекарят. Влезте. С какво мога да ви помогна?

— Не съм болен — заяви мъжът.

— Не сте болен?

— Но искам да поговоря с вас. Може би имате време?

— Да, разбира се — увери го лекарят, като знаеше, че няма време и изпита неприязън към неговото нахлуване. — Влезте, седнете.

Опита се да разпознае акцента му, но не успя. От Централна Европа най-вероятно.

— Технически — подметна мъжът. — Професионален.

— Какво искате да кажете? — попита лекарят, леко засегнат.

— Говоря с вас технически. Говоря професионално.

— Искате да кажете, че сте лекар?

— Не точно — отвърна мъжът, — макар, че е вероятно да си помислите така. Ще ви кажа веднага, че съм чужденец.

— Чужденец — повтори старият доктор. — Наоколо има много чужденци. Повечето са бежанци.

— Нямам това предвид. Не такъв чужденец. От друга планета. От друга звезда.

— Но сте казали, че името ви е Херман...

— Когато сте в Рим — поясни другият, — трябва да правите като римляните.

— А? — зяпна лекарят. — Господи, нима искате да кажете точно това? Че сте чужденец. И под чужденец разбирате...

Другият кимна ощастливен.

— От друга планета. От друга звезда. На много, много светлинни години.

— Ей, дявол да ме вземе! — възкликна лекарят. Стоеше, гледаше чужденеца и той му се хилеше, но не много уверено.

— Вероятно си мислите — продължи чужденецът, — ама изглежда толкова човешки!

— Такава мисъл — призна лекарят — ми мина през главата.

— Затова може би ще ме поразгледате. Познавате човешкото тяло.

— Може би — рече мрачно лекарят, като всичко това никак не му се нравеше. — Но понякога човешкото тяло може да приема доста необичайни форми.

— Но не и такава — каза чужденецът, като му показва ръцете си.

— Не — отвърна шокиран лекарят. — Не и такава.

Защото всяка ръка имаше по два палеца и един пръст, сякаш птичи крак бе решил да се превърне в ръка.

— Нито пък такава? — попита другият, като се изправи и свали панталоните си.

— Нито такава — съгласи се докторът, потресен повече, отколкото през цялата си практика.

— В такъв случай — каза чужденецът, като си закопчаваше панталоните, струва ми се, че сме наясно.

Той седна и спокойно кръстоса крака.

— Ако имате предвид дали съм убеден, че сте от друга планета, вероятно е така — рече лекарят. — Макар да не е лесно.

— Предполагам, че не е. Вероятно е нещо като шок.

Докторът прекара ръка по челото си.

— Да, шок, разбира се. Но има и нещо друго...

— Искате да кажете езика — помогна му чужденецът. — И познанията ми за вашите обичаи.

— Това е част от него, естествено.

— Ние ви изучавахме — продължи чужденецът. — Загубихме доста време с вас. Не само с вас лично, разбира се...

— Но толкова добре говорите — възрази лекарят. — Също като много образован чужденец.

— Та аз съм точно такъв, разбира се — съгласи се другият.

— Ами, да, така ще е — рече лекарят. — Не го бях помислил.

— Не говоря свободно — обясни чужденецът. — Зная много думи, но ги употребявам неправилно. А речникът ми е ограничен само до разговорните думи. Няма да се справя с твърде технически въпроси.

Лекарят мина зад бюрото си и се отпусна в креслото.

— Добре — рече той, — разправете ми останалото. Приемам, че сте от друга планета. А сега ми кажете другия отговор. Защо сте тук?

И се изненада неимоверно, че може толкова спокойно да подходи към подобно положение. Знаеше, че след малко, когато има време да премисли, ще се разтрепери.

— Вие сте лекар — поде чужденецът. — Лечител сте на вашата раса.

— Да — съгласи се докторът. — Аз съм един от многото лечители.

— Полагате изключителен труд, за да излекувате болните. Оправяте повредената плът. Борите се със смъртта...

— Опитваме се. Понякога не успяваме.

— Имате много страдания. Имате рак, сърдечни пристъпи, настинки и много други неща... не мога да намеря точната дума.

— Болести — подсказа му лекарят.

— Болести. Точно така. Ще ме извините заради недостатъците на езика ми.

— Нека не се впускаме в любезности — предложи докторът. — Продължавайте с основното.

— Не е правилно — рече чужденецът — да имате всички тези болести. Не е приятно. Ужасно е.

— Сега са по-малко, отколкото на времето. Победихме много от тях.

— И, разбира се — подметна чужденецът, — с тях си изкарвате прехраната.

— Какво казахте! — избухна лекарят.

— Не ми се сърдете, ако не разбирам правилно. Икономическата система трудно се побира в главата ми.

— Зная какво искате да кажете — изръмжа докторът, — но позволете ми, сър, да ви уведомя...

„Какъв смисъл има — помисли той. — Това същество разсъждава по същия начин като много хора.“

— Бих искал да изтъкна — поде той отново, — че лекарите полагат големи усилия да победят тези болести, за които говорите. Ние правим всичко възможно, за да ликвидираме собствената си професия.

— Това е много добре — съгласи се чужденецът. — И аз така си мислех, но не съответствува на деловите отношения на планетата ви. Тогава предполагам, че няма да имате нищо против, ако всички болести бъдат премахнати.

— Вижте какво — рече докторът, на когото му бе дотегнало всичко това, — не зная накъде биете, но аз съм гладен, уморен и ако искате да седим тук и да обсъждаме философски въпроси...

— Философия — каза чужденецът. — О, не философия. Аз съм практичен. Дошъл съм да сложа край на всички болести.

За миг замълчаха, после докторът се размърда протестиращо и рече:

— Може би не съм ви разбрал правилно, но ми се стори, че казахте...

— Имам метод, развитие, откритие — не ми идва думата на езика, което ще победи всички болести.

— Ваксина — помогна му старият лекар.

— Това е думата. Само че е малко по-различна в известно отношение от ваксината, за която си мислите.

— А рака? — попита докторът.

Чужденецът кимна утвърдително.

— Рака и обикновената настинка и всичките други. Кажете коя и да е, и ще е ликвидирана.

— Сърцето — подхвърли лекарят. — Няма ваксина за сърцето.

— И то — отвърна чужденецът. — Всъщност не ваксинира. Прави тялото силно. Оправя тялото. Също като настройка на двигателя, за да стане като нов. След време двигателят ще се износи, но дотогава ще функционира нормално.

Докторът се взря втренчено в чужденеца.

— Сър, — каза му той, — това не е нещо, с което можете да се шегувате.

— Не се шегувам — отвърна той.

— И тази ваксина... ще въздейства ли на хората? Няма ли странични ефекти?

— Сигурен съм, че ще бъде ефикасна. Изучихме вашия...
вашия... как работи тялото ви.

— Точната дума, която ви трябва, е метаболизъм.

— Благодаря ви — каза чужденецът.

— И каква е цената? — попита лекарят.

— Няма цена — отвърна чужденецът. — Даваме ви я.

— Напълно безплатно? Сигурно все трябва да има...

— Напълно безплатно — увери го чужденецът. — Без никакви условия.

Стана от стола. Извади от джоба си една плоска кутия и отиде до бюрото. Постави я върху бюрото, натисна едната ѝ страна и капакът отскочи. В кутията имаше лепенки — приличаха на хирургически тампони, но бяха от някакъв особен материал.

Докторът посегна, но задържа ръката си над кутията.

— Може ли? — попита той.

— Да, разбира се. Докосвайте само най-горните.

Докторът внимателно хвана една от лепенките и я постави върху бюрото. Поглади я плахо с пръст и върху нея се появи течност. Почувствува как течността бликва, когато натисне лепенката.

Обърна я внимателно и долната ѝ страна се оказа груба, нагъната, сякаш беше малка уста, изпълнена със зловни зъби.

— Поставяте нагънатата страна върху тялото на пациента — обясни чужденецът. — Тя вращава в него. Става част от него. Тялото абсорбира ваксината и лепенката пада.

— И това е всичко?

— Това е всичко — отвърна чужденецът.

Докторът вдигна лепенката внимателно с два пръста и я пусна обратно в кутията.

Вдигна поглед към чужденеца.

— Но защо? — попита той. — Защо ни я давате?

— Вие не знаете — отговори му той. — Наистина не знаете.

— Не, не зная — потвърди лекарят.

Очите на чужденеца внезапно придобиха дървен и уморен поглед.

— След един милион години ще узнаете.

— Но и аз — рече докторът.

— След милион години вие ще направите същото, но ще бъде нещо различно — увери го чужденецът. — И тогава някой ще ви попита, а вие не ще можете да отговорите, както и аз сега не мога.

Ако беше упрек, каза го много внимателно. Лекарят се опита да реши дали е упрек, или не. После се отказа.

— Можете ли да ми кажете какво има в нея? — попита той, като посочи с ръка към лепенката.

— Мога да ви дам описателната формула, но в наши термини. За вас ще бъде безмислица.

— Няма да се обидите, ако ги изпробвам?

— Щях да се разочаровам, ако не го направехте — отвърна чужденецът. — Не бих очаквал да ми повярвате чак толкова. Би било глупаво. — Затвори кутията и я побутна към доктора. Обърна се и се отправи към вратата.

Докторът се изправи тромаво.

— Почакайте! — викна той.

— Ще ви се обадя след една или две седмици — каза чужденецът.

Излезе и затвори вратата след себе си.

Докторът внезапно седна и се взря в кутията върху бюрото му.

Посегна, докосна я и тя наистина беше там. Натисна едната ѝ страна и капакът се отвори, а вътре имаше лепенки, там си бяха.

Опита се да се отърси и се върне на здрава, консервативна почва, към подходящо и човешко осъзнаване.

— Чиста глупост — каза той.

Но не беше глупост. Много добре знаеше, че не е.

През тази вечер се пребори със себе си зад затворената врата на кабинета, докато чуваше тихите звуци в кухнята, където Джанет разтребваше след вечерята.

Първото сражение стана върху фронта на правдоподобността.

Беше повярвал на мъжа, че е от друга планета, и имаше доказателства, които не можеше да отхвърли. И все пак всичко беше толкова невероятно, че трудно можеше да го преглътне.

А най-трудното от всичко беше, че този пришелец от друга планета, който и да е той, от всички лекари по света бе избрал доктор Джейсън Кели, дребен лекар в малък незначителен град.

Запита се дали би могло да е някакъв номер и реши, че не е, защото трите пръста на ръката и другите неща, които бе видял, много трудно биха могли да се симулират. А и цялата работа щеше да е ужасно глупава и жестока като номер и нямаше никакъв смисъл. Освен това никой не го мразеше толкова, че да си направи такъв труд. Но дори и да допуснеше, че съществува омраза, в Милвил нямаше никой с такова въображение, че да измисли всичко това.

„Така че единствената здрава почва — каза си той, — е да приема, че човекът наистина е от друга планета и че лепенките са истински.“

Стана от креслото и се заразхожда из стаята.

„Марта Андерсън — каза си той. — Марта Андерсън има рак и животът ѝ е обречен.“ Човешките познания не разполагаха с нищо, което би могло да я спаси. Операцията би била лудост, защото нямаше да я преживее. И дори да оцелееше, случаят ѝ беше прекалено напреднал. Убиецът, който носеше в себе си, се бе освободил, разпростираше се из цялото ѝ тяло и за нея нямаше никаква надежда.

Въпреки това не можеше да се убеди да го направи, защото тя беше най-близката приятелка на Джанет, стара и бедна и всичките му чувства се съпротивяваха на това да я използва като опитно животно.

Ако ставаше въпрос за стария Кон Джилбърт например — би могъл да постъпи така с Кон. Старият скъперник само щеше да си получи заслуженото. Но старият Кон беше прекалено стиснат, за да се разболеет истински; въпреки всичките му оплаквания беше здрав като бик.

Независимо от уверенията на чужденеца, че няма странични ефекти, той си каза, че не може да бъде сигурен. Онзи го беше уведомил, че са изучили метаболизма на човешката раса, и все пак му се струваше невъзможно.

През цялото време знаеше, че отговорът е пред него. Въртеше се някъде из покрайнините на съзнанието му, но той го държеше там и не му позволяваше да изплува. След около час разходки из стаята и след като изтощи мозъка си, накрая се отказа и позволи на отговора да изплува.

Беше напълно спокоен, когато нави ръкава си и отвори кутията. А когато взе една лепенка и си я лепна, постъпи професионално, като опитен лекар. Но докато сваляше ръкава, за да не види Джанет

лепенката и да му зададе куп въпроси, какво му е станало, ръката му трепереше.

Утре в целия свят хората ще се наредят пред вратите на клиниките подготвили се, с навити ръкави. Опашките ще се стопяват бързо, защото беше много лесно. Всеки щеше да мине пред един лекар и той щеше да му постави лепенка на ръката, после щеше да се заеме със следващия.

„В целия свят — помисли си докторът, — във всяко кътче, във всяко малко селце; никой няма да бъде забравен. Дори бедните, защото е безплатно.“

И човек щеше да може да посочи определена дата и да каже: „Това беше историческият ден, в който бяха премахнати всички болести.“

Защото лепенките не само щяха да преустановят сегашните болести, но щяха да предпазват от тях и в бъдеще.

И всеки двадесет години големи космически кораба щяха да пристигат, натоварени с нови доставки от лепенки — щеше да се провежда нов ден на ваксинации. Но тогава нямаше да е за всички — само за по-младите поколения. Защото веднъж ваксиниран, човек не се нуждаеше повторно от лепенка. Ваксината беше доживотна.

Докторът тупна леко с крак по пода на чардака, за да не спре да се люлее столът. „Тук е приятно — помисли той. — А утре ще бъде приятно в целия свят.“ След утрешния ден, като се изключат нещастните случаи и насиетието, хората щяха да очакват уверено да изживеят нормалния си живот. Страхът щеше да изчезне до голяма степен от живота на хората. И те щяха да се радват на добро здраве.

Нощта бе затихнала, защото накрая децата се бяха прибрали, отказали се от играта. А той беше изморен. Най-после можеше да си признае, че е уморен. Сега, след толкова години, не беше измяна да каже, че е уморен.

Чу в къщата приглушеното бръмчене на телефона и този шум на руши ритъма на люлеенето, накара го да седне върху ръба на стола.

Разнесоха се тихи стъпки — Джанет се отправи към телефона и кроткият ѝ глас, когато се обади, го развълнува.

Сега, само след минута, тя ще го повика, а той ще стане и ще влезе.

Но тя не го викна. Продължи да говори.

Отново се отпусна в стола.

Пак беше забравил.

Телефонът вече не му беше враг. Не го преследваше.

Защото Милвил беше първият град. Там страхът вече не съществуваше. Милвил беше морското свинче, опитният обект.

Първата беше Марта Андерсън, след нея Тед Карсън, чийто бял дроб изглеждаше подозрителен, а после бебето на Юргенсови, когато заболя от пневмония. И още двадесетина други, докато се свършиха лепенките.

И чужденецът се върна. И каза... какво беше казал?

„Не мислете за нас като за благодетели или свръххора. Не сме нито едното, нито другото. Просто си мислете за мен като за съседа отсреща.“

„И това беше — каза си докторът — стремеж на чужденеца към разбирателство, опит да преведе начинанието им на разбираем език.“

А дали имаше разбирателство, истинско разбиране? Докторът се съмняваше, че е така.

Макар да си припомни, че другопланетяните в основата си много приличаха на хората. Можеха дори да се шегуват.

В паметта му се бе запазила една шега, казана от първия чужденец. Беше нещо безсмислено, глупаво на пръв поглед, но го безпокоеше.

Рамката с мрежата тропна зад гърба на Джанет, когато тя излезе на чардака. Седна в пейката-люлка.

— Беше Марта Андерсън — уведоми го тя.

Лекарят се подсмихна. Марта живееше през пет къщи на същата улица, с Джанет се виждаха по десетина пъти на ден и въпреки това ѝ се беше обадила по телефона.

— Какво иска Марта? — попита той.

— Помоли ме да ѝ помогна за кифличките — изсмя се Джанет.

— Искаш да кажеш за нейните прочути кифлички?

— Да. Въобще не можела да си спомни колко мая се слагало.

— И то предполагам за кифличките, с които печели всички награди на областния панаир — възкликна неволно докторът.

— Не е чак толкова смешно, колкото го изкарваш, Джейсън — рече малко троснато Джанет. — Такова нещо лесно се забравя. Тя пече най-различни неща.

— Да, предполагам, че си права — съгласи се лекарят.

„Би трябвало да се прибера — каза си той — и да се заема със списанието.“ Но не му се искаше. Беше толкова приятно да седи там, просто да си седи. От колко много време не можеше да си позволява да седи толкова.

За него беше правилно, разбира се, защото остаряваше и беше към края на силите си, но нямаше да е правилно за по-млад лекар, който все още не е изплатил заемите за следването и сега започва кариерата си. В Обединените нации се говореше да се призват всички законодателни органи да гласуват субсидии за здравеопазването, за да могат лекарите да преживяват. Защото все още имаше нужда от тях. Дори и след като бяха изчезнали всички болести, те все пак бяха необходими. Нямаше да е разумно да се допусне да оредят редиците им, защото още многократно щеше да има голяма нужда от тях.

От известно време се вслушваше в стъпките, които се приближаваха по улицата, а сега те влязоха през портата. Поизправи се в стола. Може би идваше да го види някой пациент, знаейки, че ще си бъде у дома.

— Виж ти — рече с изненада Джанет, — та това е мистър Джилбърт.

Наистина беше Кон Джилбърт.

— Добър вечер, докторе — каза той. — Добър вечер, мисис Кели.

— Добър вечер — отвърна Джанет и стана.

— Няма защо да си отивате — увери я Кон.

— Трябва да свърша някои неща — рече тя. — И без това се канех да се прибирам.

Кон се качи на чардака и седна на пейката-люлка.

— Приятна вечер — поде той.

— Много приятна — съгласи се лекарят.

— Най-приятната пролет, която съм виждал — продължи Кон, като със заобикалки се приближаваше към онова, което искаше да каже.

— Точно това си мислех — отвърна докторът. — Струва ми се, че люлякът никога не е ухаел толкова силно.

— Докторе — рече Кон, — май ти дължа доста пари.

— Дължиш ми нещичко — съгласи се докторът.

— Имаш ли представа колко може да е сумата?

— Никаква — отвърна докторът. — Не съм си правил труда да помня.

— Смятал си, че е загуба на време — рече Кон, — че никога няма да ти платя.

— Нещо такова — съгласи се докторът.

— От доста дълго време ме лекуваш — заяви Кон.

— Така е, Кон.

— Тук нося триста долара. Дали ще стигнат?

— Нека да кажем така, Кон — бих уредил сметката и с доста по-скромна сума.

— Тогава предполагам, че ще ти се издължа. Струва ми се, че триста долара са горе-долу достатъчно.

— Щом казваш — съгласи се лекарят.

Кон извади портфейла си, измъкна купчинка банкноти и му ги подаде. Докторът ги взе, сгъна ги и ги мушна в един от джобовете си.

— Благодаря ти, Кон — рече той.

И внезапно изпита някакво странно чувство, сякаш трябваше да знае нещо, нещо, което само да се понапъне и ще разбере. Но колкото и да се напънаше, не успяваше да си представи дори какво е.

Кон стана, помъкна крака по чардака към стълбата.

— Пак ще се видим — подметна той.

Докторът се стресна и се върна към действителността.

— Разбира се, Кон. Ще се видим. Благодаря ти.

Остана да седи в стола, без да се люлее, вслушваше се в стъпките на Кон по пътеката, през портата и надолу по тротоара, докато те заглъхнаха и настъпи тишина.

И ако въобще трябваше да се заеме с това, налагаше се веднага да влезе и да прочете списанието.

Макар много вероятно всичко да беше само глупости. Сигурно никога вече нямаше да стане нужда да научава нещо ново от медицинските списания.

Докторът бутна списанието настрана, седеше и се чудеше какво му става. Вече двадесет минути четеше и нищо не запомняше. Не би могъл да повтори нито дума от прочетеното.

„Прекалено съм възбуден, помисли си той. Прекалено съм развълнуван заради «Операцията Кели» — и какво нещо, да я нарекат

«Операция Кели»!»

И отново си спомни всичко съвсем точно.

Как я бе изпробвал в Милвил, как после отиде в Областната медицинска асоциация и как там лекарите отначало му се присмяха, проявиха доста скептицизъм, но накрая се убедиха. А след това се бе обърнал към щатските медицински власти и после към Американската медицинска асоциация. Накрая настъпи великият ден в Обединените нации, когато чужденецът говори пред делегатите, след това се изказа той, а накрая големият лондонски лекар се изправи и предложи проектът да бъде наречен „Кели“ и нищо друго.

„Миг на гордост“, рече си той и се опита отново да я изпита, но гордостта я нямаше, поне не цялата. Никога през живота си вече нямаше да изпита такава гордост. И ето че си седеше тук, отново най-обикновен домашен лекар от провинцията, късно вечерта в кабинета си, опитваше се да навакса с четенето, за което времето сякаш никога не му стигаше. Макар вече това да не беше съвсем вярно. Сега разполагаше с колкото си иска време. Посегна, придърпа списанието под настолната лампа и се залови да чете.

Но не му вървеше. Върна се и отново прочете предишния абзац. Каза си, че не би трябвало да е така. Или остаряваше, или зрението му се влошаваше, или пък направо си беше глупав.

Точно тази дума стана ключ към онова, което преди му се стори, че се върти из главата му и само трябва да посегне към него.

Глупав!

Може би не точно глупав. По-скоро несхватлив. Не по-малко умен, но не толкова възприемчив и прозорлив, колкото беше преди. Не схващаше така бързо тънкостите.

Марта Андерсън бе забравила колко мая се слага в нейните прочути, печелещи награди кифлички. А това беше нещо, което Марта никога не би трябвало да забрави.

Кон си бе платил задължението, а според таблицата на стойностите, с която си бе служил през целия живот, това беше чиста глупост. Сега, когато вероятно никога повече нямаше да има нужда от лекар, най-умното, най-хитрото, което Кон би могъл да направи, беше да забрави за своя дълг. И това нямаше да му е много трудно; забравяше го от доста време, чак до тази вечер.

А чужденецът бе споменал нещо, което на времето докторът бе сметнал за шега.

— Не се съмнявайте — бе казал той, — ще излекуваме всичките ви болести. Много вероятно и някои, за които дори не подозирате.

Нима интелектът е болест? Трудно беше да се окачества така.

Но когато някоя раса се е вманиачила по него като хората, можеше да се класифицира и като заболяване. Когато се разпространяваше толкова бързо, колкото през последните петдесетина години, когато трупаше напредък върху напредъка, техника върху техниката, когато се развихряше така, че човек не можеше да си поеме дъх, може би наистина беше епидемия.

„Не разбирам вече толкова ясно“, помисли си лекарят. Не схващам толкова бързо смисъла на даден абзац, натъпкан с медицински термини — беше принуден да чете малко по-бавно, за да го задържи в съзнанието си.

А дали това наистина беше нещо лошо?

Каза си, че някои от най-глупавите хора, които познаваше, бяха най-щастливи. И макар с това да не можеше да се препоръча планиране на глупостта, би могло поне да мине за аргумент в полза на едно не толкова изтормозено човечество.

Бутна списанието встрани и се загледа в светлината. Щеше да настъпи най-напред в Милвил, защото градът бе опитното животинче. А шест месеца след утрешния ден щеше да се разпространи из целия свят.

Докъде щеше да се разпростре, замисли се той, защото всъщност това беше жизненоважният въпрос.

Само малко по-несхватлив?

Назад до нечленоразделната реч?

Или връщане чак до маймуната?

Никой не можеше да каже...

И за да прекрати операцията, трябваше само да вдигне телефонната слушалка.

Седеше, смразен от мисълта, че може би трябваше да се спре „Операцията Кели“, че след толкова години на смърт, болка и нещастия човекът отново трябваше да си ги върне.

Помисли си обаче, че чужденците няма да допуснат да се стигне толкова далеч. Които и да бяха, той беше уверен, че са почтени

същества. Може би липсваше основно разбиране, нямаше съвпадане на интелектите и въпреки това съществуваше обща основа — простото състрадание към слепите и сакатите.

Замисли се какво щеше да стане, ако не беше прав — ами ако чужденците възнамеряваха да ограничат силите на самоунищожение у хората, дори и това да означаваше, че те ще стигнат до пълно оглупяване... какво можеше да отговори на това? Ами ако целта беше да се отслабят хората преди нахлуването на чужденците?

Докато седеше, разбра. Разбра, че каквато и да беше вероятността да не е прав, той нищо не можеше да направи.

Разбра, че като съдник по такъв въпрос няма необходимата квалификация, че е изпълнен с предубеждения и не можеше да се промени.

Твърде дълго време бе работил като лекар, за да спре „Операцията Кели“.

Публикувано в списание „Наука и техника“, броеве 26,27,28/1982

г.

ЗАСЛУГИ

Имате удоволствието да четете тази книга благодарение на *Моята библиотека* и нейните всеотдайни помощници.

МОЯТА БИБЛИОТЕКА

<http://chitanka.info>

Вие също можете да помогнете за обогатяването на *Моята библиотека*. Посетете **работното ателие**, за да научите повече.